

взаємні права і обов'язки учасників цих правовідносин. Процедурні правовідносини у цій сфері виникають на підставі добровільного волевиявлення особи та законодавець зобов'язує заявника подавати до компетентного органу необхідні документи для призначення виплат у разі нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. В той же час законодавець закріплює право отримувача виплат у разі настання нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання на отримання допомоги у збиранні та поданні необхідних документів для призначення таких виплат у особі страхового експерта Фонду. Утім чинне законодавство у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування лише декларує можливість отримання такої допомоги від названого органу соціального захисту та не забезпечує механізму його реалізації. На підставі викладеного представляється за доцільне наділити повноваженнями з отримання документів для призначення страхових виплат у разі настання нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання спеціального суб'єкта загальнообов'язкового державного соціального страхування – страхового експерта з охорони праці. Вказані зміни у діючому законодавстві будуть сприяти реалізації механізму отримання страхових послуг із загальнообов'язкового державного соціального страхування та відповідати соціальній спрямованості у діяльності держави.

1. Право соціального забезпечення України: підруч. для студ. юридич. спец. вищ. навч. закл. / П.Д. Пилипенко, В.Я. Бурак, С.М. Синчук та ін. Київ: Ін Юре, 2014. 480 с.

2. Сташків Б. І. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник. Чернігів : ПАТ "ПВК" "Десна", 2016. 692 с.

3. Право соціального забезпечення: підручник / О.М.Ярошенко, А.М.Слюсар, І.А. Ветухова та ін. Харків: Право, 2019. 376 с.

4. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 46-47. Ст.403 (із змінами і доповненнями станом на 27.12.2019).

5. Про затвердження Типових структур управлінь виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України в областях та місті Києві та їх відділень : Постанова Правління Фонд соціального страхування України від 12.12.2018 року № 35. [Електронний ресурс] // Фонд соціального страхування України: [сайт]. – Режим доступу: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/article/962262>

Золотухіна Лілія Олександрівна
завідувач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПУБЛІЧНІ ІНТЕРЕСИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Останні роки для громадян України стали справжнім випробуванням на стійкість, оскільки якісний рівень життя значно погіршився, стан соціального захисту громадян впав через значне урізання його фінансування з державного бюджету, зросла соціальна напруга. Такі негативні тенденції створюють загрози національній безпеці, подальшому розвитку суспільства та реалізації публічних інтересів окремих соціальних груп, які можуть стати причинами порушення рівноваги та стабільності. Механізм забезпечення соціальної безпеки може бути ефективним тільки за умови визначення кола актуальних сучасних проблем, що складають публічний інтерес суспільства, соціальних груп, територіальних громад у соціальній сфері.

Недостатність теоретичних напрацювань з проблем забезпечення соціальної безпеки Української держави в аспекті таких важливих її складових, як соціальні відносини, соціальний захист та пенсійне забезпечення, зазначають В. Скуратівський та О. Линдюк знижує ефективність та якість державного управління. В Україні відсутній комплексний механізм управління соціальною безпекою, не визначена і не розроблена нормативно-правова база державної політики щодо забезпечення соціальної безпеки [1; 414].

Однією з причин відсутності такого механізму забезпечення соціальної безпеки, на наш погляд, є невизначеність науковців та практиків щодо системи найбільш важливих публічних інтересів у соціальній сфері різних груп суб'єктів, що пов'язані із забезпеченням їх

функціонування та розвитку.

Нові підходи та шляхи забезпечення соціальної безпеки в Україні повинні бути напрацьовані з урахуванням кола публічних інтересів у цій сфері та проведені із врахуванням взятих Україною на себе міжнародних зобов'язань.

Так, Угода про Асоціацію України з Європейським Союзом 2014 року [2] є своєрідним концептуальним документом, зміст якого визначає сукупність публічних інтересів, досягнення яких є пріоритетною задачею національної системи публічного управління.

Зокрема, відповідно до Угоди про Асоціацію України та ЄС до сфери публічних інтересів у сфері соціальної безпеки можна віднести: впровадження загальноновизнаних демократичних стандартів реалізації прав і свобод людини, в тому числі удосконалення національної системи юстиції і забезпечення верховенства права та поваги до людини; забезпечення стандартів охорони навколишнього природного середовища, в тому числі запровадження системи оцінки негативних впливів на навколишнє природне середовище відповідно до західноєвропейських стандартів. [2].

Здебільшого, національну безпеку пов'язують виключно з обороною держави. Проте не слід забувати, що існують економічні, політичні, морально-етичні та інші аспекти забезпечення національної безпеки [3, с. 112]. Саме тому, хочемо акцентувати увагу на взаємозв'язку основних проблем національної безпеки держави із соціально відповідальними або, навпаки, безвідповідальними діями останньої. Нагадаємо, що соціально відповідальною є діяльність, в якій використовуються лише такі способи досягнення цілей, які не завдають шкоди людям, природі, суспільству. Разом із тим, соціальну державу характеризують такі ознаки, як пріоритетність прав і свобод громадян, гідні умови життя, зокрема можливості продуктивної зайнятості та соціального захисту; відповідальність посадових осіб, державних інститутів та держави в цілому за свої рішення та дії, за добробут громадян [4, с. 20].

Основними чинниками загроз національній безпеці у соціальній сфері виокремлено: низький рівень життя та соціальної захищеності значних верств населення; наявність великої кількості громадян працездатного віку, не зайнятих суспільно корисною діяльністю; незадовільний стан системи охорони здоров'я; тенденції моральної та духовної деградації в суспільстві; неконтрольовані міграційні процеси в країні тощо [5]. Відповідно, все, що знижує якість життя, завдає шкоди конкретній людині, суспільству в цілому, є факторами, які загрожують соціальній безпеці. Існує чітка залежність між показником соціальної стабільності суспільства та рівнем соціальної безпеки.

Стаття 8 Закону України «Про засади зовнішньої та внутрішньої політики» визначає такі основні засади внутрішньої політики в соціальній сфері, що на наш погляд відображають публічні інтереси у цій сфері: 1) забезпечення гарантованих Конституцією України прав і свобод громадян на основі впровадження європейських стандартів соціального захисту, підвищення якості соціальних послуг; 2) поліпшення соціального захисту дітей, утвердження духовно і фізично здорової, матеріально забезпеченої та соціально благополучної сім'ї; 3) забезпечення доступним житлом громадян, насамперед малозабезпечених, з обмеженими фізичними можливостями, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, молоді, працівників бюджетної сфери, а також багатодітних сімей, формування потужного державного замовлення на будівництво соціального житла, відродження доступного іпотечного кредитування; 4) трансформація державної політики у сфері зайнятості та ринку праці, у тому числі шляхом розвитку партнерства між роботодавцями і найманими працівниками, власниками підприємств, установ, організацій та професійними спілками; 5) подолання бідності і зменшення соціального розшарування, зокрема, шляхом сприяння самозайнятості населення, розвитку малого та середнього бізнесу, недопущення виникнення заборгованості із заробітної плати на підприємствах, в установах, організаціях усіх форм власності; 6) забезпечення захисту прав громадян України, які працюють за кордоном, та сприяння їх поверненню в Україну; 7) удосконалення системи пенсійного забезпечення, створення умов для гідного життя людей похилого віку, стимулювання розвитку недержавної системи пенсійного страхування; 8) забезпечення розміру соціальних виплат, які є основним джерелом доходів, на рівні, не нижчому за прожитковий мінімум, удосконалення системи підтримки соціально незахищених верств населення [6].

Пріоритетом державної політики забезпечення соціальної безпеки є формування і стабільне функціонування пенсійної системи, втілення в життя пенсійних прав шляхом здійснення активної пенсійної політики. Важливим є продовження реформування пенсійної системи, зважаючи на песимістичні демографічні прогнози, низький середній рівень пенсійного забезпечення, поширення неформальної економіки та тіньової зайнятості тощо. То-

му серед пріоритетних заходів за цим напрямом слід: забезпечити єдиний і справедливий порядок призначення пенсій для всього населення; ліквідувати необґрунтовану диференціацію за розміром пенсій; прискорити запровадження другого, накопичувального рівня загальнообов'язкової пенсійної системи, що стимулюватиме подовження тривалості трудового стажу, сприятиме детінізації зайнятості та оплати праці, сплаті внесків на пенсійне страхування, здійсненню заходів щодо інституційного забезпечення накопичувальної системи пенсійного страхування; прискорити розвиток недержавного пенсійного страхування, зокрема забезпечити чітку координацію діяльності державних регуляторів; розробити надійні фінансові інструменти. Концептуальні засади реформування нормативно-правової бази соціальної безпеки необхідно розробляти на основі аналізу ефективності реалізації соціальних та економічних програм. У законодавстві України доцільно систематизувати такі складові соціальної безпеки, як соціальні інтереси, загрози та напрями її забезпечення.

Таким чином, основою всіх загальнодержавних концепцій та стратегій у сфері соціальної безпеки є науково обґрунтована та сформована система соціальних публічних інтересів суспільства, громадських об'єднань, територіальних громад, різних суспільних груп та держави.

1. Скуратівський В. А., Палій О. М., Лібанова Е. М. Соціальна політика: навч. посіб. Київ: вид-во УАДУ, 2003. 365 с.

2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (угоду ратифіковано із заявою Законом України № 1678-VII від 16 вересня 2014 р.). *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 40. Ст. 2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 17.09.2019).

3. Пашинський В. Й. Методологічний інструментарій дослідження проблем адміністративно-правового забезпечення оборони держави. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Політологія. Соціологія. Право. 2017. № 3–4. С. 98–102.

4. Колот А. М., Грیشнова О. А. Соціальна відповідальність: навч. посіб. / за заг. ред. д.е.н., проф. А. М. Колота. Київ: КНЕУ, 2015. 519 с. URL: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/11583/sotsial_vidpovidal_15.pdf?sequence=1&isAllowed=y

5. Концепція (основи державної політики) національної безпеки України: постанова Верховної Ради України від 16 січня 1997 р. № 397. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 10.

6. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 р. № 2411-VI. *Голос України*. 2010. № 132.

Круглова Ольга Олександрівна

доцент кафедри
цивільного права та процесу,
кандидат юридичних наук, доцент

Журко Данііл Олександрович

курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

Економічні перетворення ринку нашої країни в останні часи характеризується стрімким розвитком ринку цінних паперів та зростанням цікавості до нього з боку наших громадян. Фінансова освіта, яка стає дедалі популярнішою і доступнішою, забезпечує значний рівень попиту на такі напрямки розвитку людини як фінансове планування й інвестування. Зокрема, мова йде про інвестування власних вільних коштів у цінні папери та участь у діяльності фондових ринків.

У світлі вищевказаних процесів, важливим для забезпечення належного рівня захисту прав людини є налагодження, удосконалення правового механізму регулювання ринку цінних паперів. На сучасному етапі становлення України та її інтеграції до світового співтовариства, набуття членства в об'єднанні європейських країн, важливим стає впровадження стандартів існуючої демократичної системи та формування відповідних механізмів державного управління. Розвиток добре регульованого і прозорого фондового ринку в Україні має